

tradíciu a sú aj pomôcky, skúsenosti — jednako len nestačí ani každomesačná konzultácia služba, ktorú vedie sám Doktor. Popri počte 100 sociológov, ktorých takpovediac akceptujú, musia stále pranievať nevhodnú a škodlivú činnosť mnohých šarlatánov. A keď je v tejto krajine vyspelej sociológie takýto stav, nemôžeme popúšťať v požiadavkách a nárokoch ani my v Československu, kde je situácia nie na závidenie. Je nám do zúfania, keď pri konzultácii s riadnym absolventom VŠE (smer ekonomika priemyslu), ktorý už druhý rok figuruje v závode ako sociológ, sa presvedčíme, že nepozná ani jednu sociologickú knihu, ktorá vyšla v poslednom čase v češtine alebo slovenčine, ale predsa chce sa pustiť do výskumu, lebo vraj musí na riaditeľstve preraziť... To je náš typický domáci šarlatán, aj keď má ekonomický diplom, je vzdelaný a inteligentný. Ale nie je odborníkom-špecialistom-sociológom, ako je napr. lekár, chemik, strojar v závode.

Akým smerom a tempom by mala ísť príprava budúcich sociológov? Zastávame stanovisko, prednesené doc. Kohoutom aj na opatovskej konferencii a zásadne prijaté aj v návrhoch. Podľa toho je potrebné — kryť potreby všetkých ústavov, inštitúcií a hospodárskych organizácií; podľa stavu požiadaviek urýchlene riešiť otázku vysokoškolskej prípravy sociológov s rozšírenou kapacitou aj na filozofických fakultách, aj na vysokých ekonomických školách;

- klásť dôraz na všeobecný charakter s možnosťou špecializácií v praxi formou postgraduálneho štúdia;
- v prvej etape vývinu umožniť diaľkové štúdium výberove a v obmedzenom množstve podľa osobitných kritérií a časového limitu;
- túto starostlivosť prenechať VŠE v Prahe a Bratislave.

Ďalej je potrebné jednotne požadovať, aby všetky odborové riaditeľstvá a vyššie organizačné zložky ako aj veľké závody (podniky) postupne budovali komplexné výskumné pracoviská so sociológom, psychológom, fyziológom, pedagógom atď. Vo veľkých závodoch mali by vznikáť hlavne v personálnych úsekoch.

Čs. výskumný ústav práce neostáva nevšímavý k návrhu účastníkov opatovskej konferencie vo veci konzultačnej a metodologickej pomoci a chce pokračovať v započatom diele v takom rozsahu, ako bude stačiť podľa vývoja budovania svojho sociologického pracoviska. Veď naostatok je to otázka nie administratívna, ale vysoko kultúrna, morálna a ľudská. Naš ústav rozvinie isté formy, metódy a prostriedky pomoci sociológom a môže vyvíjať do určitej miery morálny nátlak na ľudí, ale nemôže nikoho brať na zodpovednosť. Pritom pravdaže predpokladám, že za danej situácie nevystačí ako jediný s touto pomocou. Mala by sa realizovať skúsenosť aj zo zahraničia, že všetky vysoké školy majú udržiavať pravidelné styky so svojimi absolventmi a rozvíjať formy pomoci. Obrovský

balvan povinností a zodpovedností unesieme len spoločnými silami a v porozumení. Zrejme, to sa týka aj navrhovaného špecializovaného časopisu a iných prepotrebných edičných činov a pomôcok.

V návrhoch pre prácu psychológov v závodoch sa medzi iným zdôraznila potreba užšej spolupráce so sociológmi.

Štefan Hora

Profese sociologa a příprava k ní

To bylo téma konference, která se konala v Lednici na Moravě 17.—20. května 1967. Konference se zúčastnilo 32 československých sociológů, zástupců různých výzkumných a školních pracovišť, sociológů resortních a podnikových. Konferenci svolalo Vědecké kolegium filosofie a sociologie ČSAV spolu s Ústavem marxismu-leninismu pro vysoké školy v Praze.

Program konference byl rozvržen do čtyř pracovních bodů:

1. Funkce a zaměstnanecká role sociologa.
2. Zahraniční zkušenosti z přípravy profesionálních sociológů.
3. Výchova sociológů na československých vysokých školách.
4. Sociolog-praktik a problémy jeho profesionálního postavení.

* * *

K prvnímu bodu programu, tj. k funkci a zaměstnanecké roli sociologa, přednesli referáty prof. J. Křofáč a doc. J. Solař.

Prof. J. Křofáč (katedra sociologie VPS-ÚV KSC, Praha) se především zabýval funkcí sociologa v moderní společnosti. Poukázal především na to, že problémy profesionálních sociológů jsou úzce spojeny s řešením problémů sociologie jako vědecké disciplíny. Společnost si žádá sociologii a sociology, ale sama neumí vymezit jejich funkci a definovat je.

Funkce sociologa obsahuje dvě stránky:

- lidské, morální či humanitní hodnoty,
- poměrně široké obecné i specializované vzdělání.

Dále prof. Křofáč poukázal na to, že nenávratně skončilo období, kdy sociologie mohla být pěstována pouze jako školská, akademická disciplína. V současnosti je sociologie složitým systémem poznatků, zahrnujícím různé teorie, pojmy, dějiny, metody a techniky, jednotlivé sociologické disciplíny apod.

Znalosti z oblasti sociologie jsou nedílnou součástí světového názoru, a proto patří ke každému vysokoškolskému vzdělání. Mělo by se zkoumat, zda není nutno vybavit základními znalostmi z této oblasti i středoškolské.

Nakonec se prof. Křofáč zabýval čtyřmi typy sociológů a jejich přípravou:

1. Typ sociologa v roli prostředníka mezi sociologií jako vědou a širokou veřejností. Tento typ se zabývá výukou, výchovou, poskytováním informací o oboru, tedy i určitým druhem propagandy oboru.

2. Druhým typem je typ *marxistického sociologa — vědeckého pracovníka, výzkumníka*. U tohoto typu se prof. Klofáč podrobně zabýval složitým vztahem mezi ideologickou angažovaností a požadavkem vědeckosti v jeho činnosti. Hlavním úkolem tohoto typu pracovníka je soustředění pozornosti na vytvoření vědeckého modelu sociálního systému naší společnosti, který sociologové společnosti zatím dluží. Marxistický sociolog-výzkumník musí neustále spojovat obhajobu nového sociálního řádu s kritickým pohledem na něj.

3. Třetím typem sociologa je tzv. *resortní, podnikový sociolog*. Jeho postavení a poslání se zdá nejjasnější, avšak právě zde, kde se sociologie nejvíce stýká s praxí, je nejvíce nevyřešených problémů.

4. Čtvrtým typem je *sociologicky vzdělaný pracovník různých oblastí společenské řízení, pracovník společenských institucí, masových komunikačních prostředků* apod.

Doc. J. Solař (katedra sociologie filosofické fakulty University J. Ev. Purkyně, Brno) se zabýval analýzou profilu profesionálního sociologa. Profese sociologa se velice rozrostla, ale nebyla nikým vymezena, definována a přitom se na školách sociologové již připravují.

Profesi sociologa bude nutno nejen popsat, ale také začlenit do nomenklatury všech povolání, aby byla ve společnosti legalizována a požívala všech společenských práv a povinností.

Vytýpování a popsání funkce profesionálního sociologa je nutné i proto, aby jeho příprava byla co nejefektivnější. Přitom správné pojetí profesionálního sociologa nemůže v současném období, kdy dochází k prudkým změnám v celém profesionálním systému, dát jen škola. Zde spočívá řešení ve všestranném posouzení celého profesionálního systému a výzkumu toho, čemu říkáme společenská potřeba. Staré proklamace o univerzální použitelnosti sociologa už neplatí. Dnes se společnost právem ptá, jaký bude mít ta která profese společenský přínos. Zde bude nutno i posoudit, do jaké míry si naše společnost může dovolit tak široký rozmach rozvětvených sociologických pracovišť a profesí.

Dále doc. Solař poukázal na to, že požadavky na činnost, funkce a kompetence dost dobře neznáme, ale pracovní místa už existují a jsou obsazována. Z tohoto hlediska bude nutno poskytnout alespoň minimální záruky společenskému statusu sociologa, ale zároveň pečovat i o jeho ochranu proti zneužívání.

Doc. Solař rovněž přednesl námět určité typologie sociologa z povolání:

1. *Sociolog-učitel* (jako učitel v „čisté podobě“ neexistuje, vždy se zabývá i výzkumem) na různých úrovních a s různým zaměřením. Jeho příprava by měla být filosoficko-sociologická a jeho profil teoreticko-metodologický.

2. *Sociální inženýr*, zabývající se aplikací poznatků sociologie v různých oblastech společenské praxe. Jeho posláním by bylo společně řešit sociální prostředí.

3. *Sociolog-výzkumník*, zabývající se profesionálně přípravou, prováděním a vyhodnocováním empirických výzkumů, a to především jako příslušník výzkumných týmů.

4. *Sociolog jako profesionální vědecký pracovník*.

V našich podmínkách je nejrozvinutější typ 1. a 4., nejvíce problematické jsou typy 2. a 3., u kterých dochází nejvíce ke spojení sociologie s praxí a které jsou pro společnost nejpotřebnější.

Sociolog-profesionál se může uplatnit v různých oblastech společenské praxe:

- ve správních a politických institucích,
- v oblasti materiální výroby a v oblasti služeb,
- v kulturních a vzdělávacích institucích,
- v oblasti společenského poznání.

V závěru svého vystoupení doc. Solař navrhl:

- vypracovat kvalifikační a pracovní statut sociologa,
- vyjasnit a upravit jeho profesionální přípravu,
- vypracovat projekt sociologického vzdělání pro nesociologické obory,
- zpracovat návrh na pracovní zařazení sociologů,
- navrhnout zařazení určité pasáže základních sociologických poznatků do filosofické propedeutiky na středních školách,
- připravit návrh na záruky a ochranu povolání sociologa.

V diskusi k prvnímu bodu programu vystoupilo několik účastníků konference.

Prof. V. Tlustý (lékařská fakulta UK, Praha) se zabýval otázkou zkvalitnění práce profesionálních sociologů. Poukázal na to, že by se neměla plánovat a zřizovat další pracoviště a zavádět nové sociologické profese. Měli bychom se nyní zaměřit na lepší využívání existujících kapacit. Sociologové by se měli soustředit na řešení pragmatických úkolů podle vzoru ekonomie, budující nový systém hospodářství. Tím by se nejlépe utvrzovalo jejich společenské postavení.

Dále se prof. Tlustý zabýval problémem profesionální přípravy sociologa. Vymezení profese podle jeho názoru není myslitelné bez stanovení minima kvalifikace a vzdělání. Doktorát z oboru sociologie by měl být považován za nezbytnou podmínku vstupu do profese. Za kritérium příslušnosti k oboru by měly sloužit především výsledky práce, to znamená především publikace a ne zaměstnanecký poměr s nějakou institucí. Do funkce vědeckých pracovníků je nutno zařazovat pouze pracovníky mající alespoň základní vědeckou hodnost — titul kandidáta sociologických věd.

Prof. Tlustý v závěru zdůraznil, že bez splnění těchto formálních podmínek je každá diskuse o profesionalizaci povolání sociologa planou.

Doc. J. Macků (lékařská fakulta UJEP, Brno) se zabýval nutností pracovat na typologii sociologických profesí.

Doc. P. Machonin poukázal na nutnost rozlišování mezi vytvářením profesí sociologů podle představ o rozvoji oboru a mezi pragmatickým určováním směrů čísel. Při projednávání problematiky sociologů-profesionálů bude nutno si zachovat střízlivost pohledu, i když někdy budeme zřejmě v zajetí profesionální zaujatosti. Pokud se týká přípravy sociologa, bude nutno rozlišovat různé roviny. Jednak je zde příprava „čistého sociologa“, dále sociologická příprava pracovníků jiných oborů a nakonec všeobecná informace o sociologii.

Ing. L. Špundová (Universita 17. listopadu, Praha) upozornila na to, že střední sociologické kádry by mohly být připravovány ▼ Sociálně právních školách, a na možnost umístění sociologů v odděleních péče o dítě při ONV.

Doc. J. Solař dodal k svému referátu, že sociologové sami nemohou vnucovat společnosti její potřeby, ale musí se zabývat vytvářením určitých profesí, které potom budou ve školách připravovány.

Dr. D. Slávik (externí spolupracovník katedry sociologie UJEP, Brno) se zabýval nutností všestranné přípravy profesionálního sociologa, která by mohla být realizována v různých oblastech společenské praxe.

Dr. M. Hájek (katedra sociologie UJEP, Brno) zdůrazňoval nutnost vypracovat strukturu profesionální přípravy sociologa a upozornil na problém obsazení současných míst sociologů v době, kdy první kvalifikovaní sociologové ještě nezakončili svá studia.

Prof. J. Tauber (Ústav sociologie a historie zemědělství a venkova) uvedl, že v sociologii budou vždy vedle teoretických pracovníků i sociologové praktičtí-političtí, správní a jiní pracovníci. Existuje zde velká potřeba sociálních inženýrů, poradců, kteří mají vedle vzdělání sociologického i speciální vzdělání z oblasti, v níž pracují. V tomto směru potřebujeme velkou potřebu takových pracovníků v zemědělství a na venkově vůbec.

Doc. J. Kolář (katedra sociologie a psychologie VŠE, Praha) poukázal na to, že profesionální typologie a její plánování musí být součástí plánování trendů rozvoje celého oboru.

Doc. L. Růžička (katedra psychologie filosofické fakulty UK, Praha) se zabýval rozporem mezi klasifikací společenských potřeb a klasifikací vědních oborů. Při formulování společenských potřeb jde zpravidla o komplexní rovinu, ve které si musí každá vědní disciplína hledat své postavení a místo.

* * *

O zahraničních zkušenostech z přípravy profesionálních sociologů promluvil doc. J. Kohout z VŠE v Praze a doc. J. Karásek z filosofické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě.

Doc. J. Kohout se zmínil o zkušenostech z heidelberské university, hovořil o přípravě podnikových sociologů na universitě v Lodži a potom se zabýval zkušenostmi z práce katedry sociálních věd na universitě v Liverpoolu (Anglie).

Z těchto zkušeností je především zajímavé to, že studium průmyslové sociologie v Liverpoolu je tříleté. Jeho hlavním rysem je velká samostatnost posluchačů. Katedra vyhláší několik kursů se seznamy přednášek, z čehož jsou 1–2 kursy povinné. Ostatní kursy si volí posluchač sám a tím získává i určitou specializaci. Týdně se plánují 1–3hodinové osobní konzultace s jednotlivými posluchači. Kromě těchto kursů ze sociologie jsou připravovány doporučené přednášky z filosofie a obecné sociologie, z oblasti práce odborů, z problematiky byrokracie a z oblasti behaviorálních věd. Po tříletém studiu odchází absolvent do praxe a po třech letech úspěšné praxe se může na školu vrátit k dvouletému postgraduálnímu studiu. V postgraduálním studiu je příprava zaměřena především na dokonale zvládnutí metod a technik sociologického výzkumu a na problematiku řízení na vyšších stupních. Diplomové práce a projekty výzkumů posluchačů jsou individuální i týmové, jsou často dělány na základě zakázky podniků a jsou honorovány.

Doc. J. Karásek seznámil přítomné se zkušenostmi získanými při ročním postgraduálním studiu v Jugoslávii.

Studium v Jugoslávii je čtyřleté. Zásoby zahraniční literatury a studijní i vědecké konexe se zahraničím jsou mnohem větší než u nás. Zaměření studia i sociologických prací je však daleko pragmatičtější než v ČSSR. Velká pozornost je věnována demografickým problémům.

Referáty J. Kohouta a J. Karáska byly doplněny vystoupeními dalších účastníků.

Prof. V. Tlustý se zabýval některými zkušenostmi z USA. Poukázal především na to, že ve Spojených státech pracují sociologové na vyšších společenských „hladinách“. Proces profesionalizace a přípravy sociologů je značně ovlivněn zájmy a především talentem studenta. Studium v západních zemích má pragmatičtější ráz a nikde nemá charakter souvislého pětiletého studia.

Doc. J. Kolář poukazoval na to, že v Anglii pracuje celkem 800 průmyslových sociologů a daleko více psychologů, zatímco u nás se začínají projevovat zcela opačné tendence.

Prof. J. Tauber hovořil o rozvoji sociologie v Holandsku. Uvedl, že holandští sociologové věnují ve výzkumu i v přípravě profesionálů velkou pozornost demografii.

* * *

K problematice výchovy sociologů na československých vysokých školách přednesl referát doc. P. Machonin.

P. Machonin poukázal především na to, že příprava sociologů-profesionálů je nejen hlavním předmětem zájmu této konference, ale i klíčovou otázkou pro zavádění kvalitní výuky sociologie na jiné školy. Sociologové, kteří se podíleli na rozpoutání vlny rozvoje své vědy, nesou nyní před celou veřejností velikou odpovědnost.

K 15. říjnu 1966 studovalo obor sociologie na čs. vysokých školách 174 posluchačů v denním studiu, z toho 53 na Slovensku. Při zaměstnání studovalo 72 posluchačů.

Plány počítají s progresivním růstem. Z tohoto důvodu byl poslán oborovým ministerstvům, centrálním institucím a organizacím požadavek, aby vyjádřily své potřeby sociologů pro příští období. Původně ohlášený požadavek zněl na přípravu 155 lidí. V současné době však některá ministerstva své požadavky zvyšují. Zajímavé však je, že se vyskytly i instituce, které oznámily, že v příštích letech nebudou potřebovat žádné sociology, protože plánovaná místa sociologů jsou u nich již obsazena. Vzniká tedy vážná otázka, kdo jsou lidé, kteří obsadili tato místa a jak jsou profesionálně připraveni.

P. Machonin dále navrhl, aby na základě požadavků praxe, možností jednotlivých škol a zájmu o obor bylo uvažováno o oborovém studiu na těchto školách:

- filosofické fakulty universit v Praze, Brně a Bratislavě,
- Vysoká škola politická ÚV KSČ,
- fakulta osvěty a novinářství University Karlovy a
- vysoké školy ekonomické.

Vytypování připravovaných sociologických profesí i jejich rozsah by měly vycházet z empirických výzkumů této oblasti, z poznatků o práci sociologů, z požadavků praxe, ze zahraničních zkušeností a z úvah o rozvoji oboru.

Dále se doc. Machonin zabýval výhledem potřeby profesionálních sociologů. Československá akademie věd zvyšuje požadavky na počty sociologů pro výzkum. V pedagogické oblasti porostou potřeby sociologů patrně daleko rychleji, je to způsobeno vyšší fluktuací učitelů, zaváděním nových oborů do výuky, odchodem části učitelů marxismu-leninismu a v budoucnosti by mohla být potřeba sociologů ovlivněna zřizováním kateder sociologie na dalších vysokých školách. Ministerstvo školství však nepočítá s takovým tempem růstu potřeby sociologů jako ČSAV.

Problematiku začlenění sociologie do filosofické propedeutiky bude nutno zvlášť posoudit.

Poměrně velká potřeba profesionálně připravených sociologů se objevuje v různých státních orgánech, masových komunikačních prostředcích, kulturních institucích apod. O těchto potřebách však zatím není přehled. Zároveň je nutné připomenout, že v různých specifických oblastech lidské činnosti vyniká do popředí nutnost speciální přípravy sociologa z oboru a prostředí, ve kterém by měl pracovat.

Důležitou otázkou je také dělba práce mezi různými typy škol v přípravě profesionálních sociologů a jejich přímá participace. Bylo by správné vytypovat kvalifikační potřeby přípravy sociologů i různé potřebné kombinace vzdělání, např.: sociologie — psychologie, sociologie — ekonomie, sociologie — politická věda, sociologie — pedagogika.

To by nesporně pomohlo k řešení dělby práce a trvalé kooperace mezi různými vysokými školami či fakultami.

K referátu doc. P. Machonina se rozvinula široká diskuse, které se účastnila většina přítomných.

Dr. Ovesný (katedra sociologie filosofické fakulty UJEP) se zabýval problémem monostudia a kombinovaného studia. Dále upozornil na to, že katedra sociologie UJEP v Brně splnila svůj úkol a vypracovala model učebního plánu výuky sociologie.

Prof. J. Tauber poukázal na nutnost oborového studia sociologie pro oblast zemědělství. V současné době se zřizují kádrová oddělení sdružení, která se budou zabývat sociální politikou. Pracovníky pro tato oddělení bude nutno připravit. Ukazuje se nutnost připravit kvalifikovanou profesi zemědělského ekonoma-sociologa jako vyšší stupeň přípravy.

Dále prof. Tauber kritizoval úměle vytvořené přehrady mezi vysokými školami. Uvedl, že někteří studenti z Vysoké školy zemědělské chodí již nyní poslouchat přednášky ze sociologie na filosofickou fakultu. Sociolog venkova a zemědělství by měl vhodně umístění na ústředních úřadech, ve výzkumných ústavech a školách, při sdruženích, při velkých zemědělských závodech, v tisku, rozhlasu i televizi. Tyto otázky budou v krátké době zpracovány a předloženy v podrobnější studii.

Prof. V. Tlustý poukázal na nutnost soustředit výchovu sociologů z povolání na filosofické fakulty. Zatím však jsou filosofické fakulty pro plnění tohoto úkolu nejhůře vybaveny.

Doc. M. Marušiak (katedra sociologie filosofické fakulty U. K.) podporoval myšlenku centralizované přípravy sociologů na filosofických fakultách. Upozornil však na špatnou vybavenost kateder sociologie a to jak počty učitelů, tak materiálně. Filosofická fakulta University Karlovy v Praze zatím není schopna zajistit diferencované studium sociologie. Možné řešení by bylo v tom, aby sociolog z profese po absolvování sociologických studií na filosofické fakultě získával specializaci v postgraduálním studiu.

Dr. J. Cvrček (katedra sociologie VPA KG, Praha) se zabýval nutností speciální odborné přípravy sociologů pro tu oblast, ve které pracují. Takovou specifickou oblastí jsou nesporně ozbrojené síly. V armádě bude pracovat poměrně malý počet sociologů z povolání, připravených prostřednictvím vědeckých aspirantur a postgraduálního specializovaného studia. Kromě toho budou připravováni pracovníci se sociologickou specializací z absolventů VPA KG prostřednictvím diplomových seminářů a diplomových prací na závěr čtyřletého obecně humanitního, vojenského a sociologicky specializovaného studia. Umístění těchto pracovníků bude na vyšších stupních velení a řízení armády, ve vojenském tisku, v propagandistické práci apod. Kromě toho budou všichni absolventi VPA KG a VA AZ během svého studia dostávat základní informace o oboru v užších kursech.

Dr. B. Majdová (katedra sociologie na filosofické fakultě university Komenského v Bratislavě) upozornila konferenci na nevy-

hovořící stav výuky jazyků v přípravě sociologů. Dále se zabývala relativně velkým počtem přednášek v poměru k ostatním formám přípravy sociologů a upozornila na jejich poměrně nízký efekt. V této souvislosti by bylo nutno řešit i problém úvazků vysokoškolských učitelů.

Doc. Křenek (katedra marxismu-leninismu, Ústav sociologie venkova a zemědělství VŠZ Brno) hovořil o určitém nebezpečí v obsazování míst sociologů venkova a zemědělství. Mohlo by se stát, že se sociology to bude jako s pracovníky v jiných oblastech, např. když se někdo už nikam nehodí nebo nemůže sehnat umístění, jde do zemědělství. Z Vysoké zemědělské školy v Brně se někteří posluchači hlásí k sociologii. Měla by jim být dána možnost studia na filosofické fakultě některé university.

Dr. Klusák (FON UK, Praha) vložil historický vývoj fakulty a její místo při uspokojování společenských potřeb v široké oblasti kultury. Ve vztahu k ostatním oborům se na této fakultě silně vyvinul obor sociologie. Fakulta přitom potřebuje jeden základní profilující obor, a tím je právě sociologie kultury. Nyní dochází k přestavbě fakulty na fakultu sociálních věd, na které by byli připravováni sociologové a novináři pro oblast kultury.

Doc. Tesár (katedra marxismu-leninismu AMU, Praha) upozornil na nebezpečí inflace v přípravě sociologů a vyslovil se pro poměrně tuhou centralizaci v profesionální přípravě.

Prof. Klofáč navrhl, aby byly sestaveny přehledy o profesionálních sociologech, aby byla provedena jejich analýza a navrženy závěry pro oblast profesionální přípravy i umísťování.

Dr. Rollová (Ústav marxismu-leninismu pro vysoké školy, Praha) se zabývala problémy postgraduální přípravy sociologů. Nabízí se následující typy nadstavbového studia:

- obnovování vzdělání sociologů,
- doplnění základní přípravy sociologa z povolání,
- doškolování či přeškolování těch pracovníků v oboru sociologie, kteří mají vzdělání v jiném oboru.

A. Knesl (ministerstvo školství) upozornil na to, že na filosofických fakultách, zvláště u akademických funkcionářů, nebyl překonán odpor k sociologii. Často se argumentuje nevybaveností kateder. Naproti tomu na technikách je daleko větší pochopení pro pěstování a rozvoj sociologie.

Dr. M. Hájek upozornil na nutnost dodržování proporcí mezi počty posluchačů podle pohlaví. V praxi jsou daleko více žádáni muži než ženy.

* * *

K *problémům sociologa-praktika* referoval doc. J. Růžicka. Jeho referát byl založen především na zkušenostech z práce podnikového psychologa. Ve svém výkladu věnoval významné místo vzájemnému vztahu mezi sociologem a psychologem podniku. Zatímco sociolog má pracovat ve větších komplexech

v oblasti širších zobecnění, místo psychologa je při řešení všech problémů na pracovištích, v dílčích provozních či řídicích činnostech. Základ spolupráce podnikového sociologa a psychologa by měl být v rozborových činnostech. Zatím však je jen minimální počet podniků, které zaměstnávají jak sociologa, tak psychologa.

Diskuse k referátu doc. Růžicky se nejprve soustředila na otázky spolupráce sociologů s psychology při zkoumání možností a nutností zavedení kombinovaného vysokoškolského studia v oborech sociologie-psychologie (Machonin, Klofáč, Solař a další).

Dále Dr. Slávik upozornil na to, že nebude možné odtrhovat od sebe funkci podnikového sociologa a psychologa, zvláště v menších podnicích.

L. Koubek (podnikový sociolog národního podniku SONP, Kladno) se zabýval společenskou objektivitou pokud jde o sociologa podniku. Často převládá názor, že sociolog je jakýmsi sociálním „údržbářem“, řešícím ihned různé společenské vztahy a konflikty. Dále Koubek specifikoval přítomné se svým zařazením do struktury podniku a s úkoly, které plní.

J. Kopecký (podnikový sociolog národního podniku Pozemní stavby, Pardubice) hovořil o spolupráci vytvořené skupiny podnikových sociologů z různých oblastí. Zdůraznil, že je velice důležité, jak se podnikový sociolog zařadí do tkáně podniku. Podle jeho názoru sociolog, který by byl umístěn na resortním ředitelství, by už nebyl tak informován o rozhodujícím článku výroby. Ve své praxi se Kopecký přesvědčil o nutnosti profese sociálního inženýra v podniku. Vedoucí představitelé některých podniků však mají na sociologa neúměrné požadavky, očekávají od něho, že vymyslí nějaké zázračné recepty na úspěšné řízení a vyřeší ihned problémy, které oni sami řadu let nemohou vyřešit. Podnikový sociolog by měl znát obor, ve kterém působí, podílet se na řešení perspektivy rozvoje podniku a dobře se orientovat v různých skupinách a klikách, které ve vedení každého podniku existují. J. Kopecký informoval konferenci o sestavení dvacetiletého interdisciplinárního týmu, který bude zkoumat zavádění malého integrovaného systému v podniku se zaměřením na výzkumy formální struktury podniku. Dále poznamenal, že jednání o profesi sociologa by nemělo probíhat bez předcházející sondy nebo výzkumu dané problematiky.

J. Kohout, P. Machonin a J. Kolář se zabývali otázkou vhodného umístění sociologa ve sdružení nebo v podniku. Tato otázka, jak ukázala diskuse, musí být řešena v každém jednotlivém případě zvlášť.

Na konferenci vystoupil rovněž Dr. Š. Hora z Československého výzkumného ústavu práce v Bratislavě. Š. Hora přednesl informaci o výsledcích opatovské konference o pracovní náplni podnikového sociologa a psychologa, která se konala 30. III.—1. IV. 1967. (Viz str. 97.)

Zajímavou diskusi vyvolal Z. Šafář (lékařská fakulta UK) tím, že dosti jednoznač-